

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

LAUSUNTO

16.9.2013

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Kirjaamo
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Kirjaamo@stm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 3.7.2013 STM056:00/2012

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä luonnoksesta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetukseksi asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista

Nyt lausunnolla olevien muutosten avulla pyritään muun muassa yhtenäistämään terveydellisiä olosuhteita koskevia selvityksiä ja tutkimuksia tekevien ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia ja hyväksymismenettelyä. Ympäristöterveydenhuollon valvonnassa käytössä oleva sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asumisterveysohje siirrettäisiin asetukseksi sen mukaan, mitä terveydensuojelulaissa säädetään.

Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Asuntojen ja oleskelutilojen terveydellisten olojen valvonta on yksi keskeinen ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluva valvontasektori. Usein terveyshaitan selvittäminen on haastavaa. Yhdistys pitää hyvänä, että asumisterveysohje siirretään asetuksen muotoiseksi, jolloin sillä on muun muassa enemmän painoarvoa.

Terveydensuojelulain muuttaminen

§ 27 Asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvä terveyshaitta. Perusteluissa viitataan rakennuksen omistajan vastuulla oleviin perusjärjestelmiin. Perusteluissa olisi hyvä mainita esimerkkejä, millaisia perusjärjestelmiä tällä on tarkoitettu.

Perusteluissa viitataan myös esim. asunnon käytön rajoittamiseen, mikäli kyseessä olisi vakava terveyshaitan vaara. Epäselvyyksien ja lain oikean soveltamisen varmistamiseksi, tulisi vähintään perusteluissa linjata ja määritellä mitä on ”vakava terveyshaitta”.

Yhdistys pitää hyvänä ehdotettua uutta 3. momenttia, jossa on määritelty, että määräysten antamisen tulisi perustua riittäviin ja luotettaviin mittauksiin, näytteisiin tai havaintoihin sekä terveydensuojeluviranomaisen tekemään tarkastukseen. Usein mittaukset ja näytteenotto toiminta tehdään ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Jotta terveydensuojeluviranomainen voi ottaa vastuun asian huolellisesta selvittämisestä, tulee olla käytettävissä riittävästi asiantuntevia, päteviä ulkopuolisia asiantuntijoita. Tällaisten saatavuus tulee varmistaa. Linjaus siitä, että terveydensuojeluviranomainen tekee tarkastuksen ennen määräysten antamista, on ehdottoman hyvä asia kirjata lakiin.

Yksityiskohtaisista perusteluista on jätetty kuuleminen pois. HE 42/1994 oli seuraavat tekstit: "Terveydensuojeluviranomaisen on myös kuultava haitan aiheuttajaa ja haitasta kärsivää ennen toimenpiteistä

päättämistä." ja "Ennen toimenpiteen määräämistä terveydensuojeluviranomaisen on kuultava asunnon omistajaa tai haltijaa.". Lain perusteluihin olisi syytä kirjata edelleen kuulemiseen liittyvä velvoite.

Lain vanhoissa perusteluissa on mainittu liikennemelun osalta, ettei voida antaa 27 §:n velvoitetta, nyt maininnat liikennemelusta on jätetty täysin pois. Jos näin on, ilmenee paljon ja vaikeita tapauksia, joiden selvitystä ei tähän saakka ole käsitelty perusteluissa kirjatun perusteella; ”Säännöstä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tapauksiin, joissa yksilöityä terveyshaitan aiheuttajaa ei ole osoitettavissa, kuten liikennemelun ja ulkoilman saastumisen ollessa kyseessä. Näissä tapauksissa terveydensuojeluviranomaisen tulisi tehdä aloitteita muille toimivaltaisille viranomaisille toimenpiteiksi, joilla voidaan vähentää terveyshaitan mahdollisuutta asunnoissa ja oleskelutiloissa.”

45 §. Tarkastusoikeus. Yhdistys pitää tärkeänä, että valokuvat yms. dokumentointi tarkastuksen yhteydessä on tuotu luonnoksessa selkeästi esiin. Nämä tulee aina joko liittää tarkastuskertomukseen tai niihin tulee kertomuksessa viitata. Dokumentit täydentävät sanallista kuvausta kohteesta ja vähentävät osaltaan tulkinnanvaraisia tilanteita.

49 §. Ulkopuoliset asiantuntijat. Ulkopuolisten asiantuntijoiden koulutuksen ja sen sisällön vaatimuksesta annetaan asetus. STM:n asetusluonnoksen liitteessä 3 luetellaan kohdassa 5.2. sisältövaatimuksissa ja osaamistavoitteissa tulosten raportointi. Tähän liittyen yhdistys haluaa muistuttaa, että raportointiin tulee aina sisältää selvitys mittaepävarmuudesta ja kuvaus näytteenottohetkestä. Ilman tällaisia selvityksiä terveydensuojeluviranomaisen riittävä huolellisuutta asian selvittämisessä ei voida varmistaa, sillä tapauksen selvittämiseen saattaa liittyä suuri epävarmuus.

49 d § Henkilön sertifiointi. Perusteluissa sanotaan, että lähtökohta olisi, että myös kaikilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla olisi ainakin yksi terveydensuojeluviranomaisen palveluksessa oleva viranhaltija, jolla olisi sama pätevyys kuin ulkopuolisilta asiantuntijoilta edellytettäisiin. Asia on kannatettava, mutta yhdistyksen näkemys on, että sisäilma-asioihin pätevöityneen ja perehtyneen henkilön tarve olisi ensiarvoisen tärkeä myös kunnan rakennusvalvonnassa ja kiinteistöjen ylläpidosta vastaavassa yksikössä. Lisäksi yhdistys huomauttaa, että tällä hetkellä eräiden pätevöityneiden koulutusten maksu on ollut niin korkea, ettei valvontayksiköillä ole ollut resursseja kouluttaa viranhaltijoita tarpeen mukaan eikä uusien virkojen perustaminen tällaista varten useinkaan tule kysymykseen.

Keskitetty ulkopuolisten asiantuntijoiden ajantasainen rekisteri ja sertifiointi ovat ehdoton edellytys ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyden varmistamiseksi. Nykyinen järjestelmä ei ole toimiva eikä sillä voida arvioida tasapuolisesti ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyyttä ja osaamisaluetta.

STM:n asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä oloista

8 § Melu. Melua koskevat selvitykset ovat usein vaikeita selvitettäviä ja siksi vaatimusten tulee olla kirjattu selkeästi. Perusteluissa ei ole nykyisessä asumisterveysohjeessa olevien liitteiden 1 ja 2 asioita. Onko ne tarkoitus kirjoittaa perusteluihin, asetuksen liitteeksi tai asumisterveysopasta vastaavaan keskusviranomaisen ohjeeseen? Melua koskeva osa on vaikeaselkoinen ja sitä tulisi vielä tarkentaa ja selvittää muun muassa askeläänten mittaamisen ja liikenteen aiheuttaman melun selvittämisellä.

Asetusluonnoksessa tulisi kautta linjan tarkistaa termien ”tulee olla” ja ”saa olla” käyttö. Lisäksi yhdistys toivoo, että asetukseen tulisi velvoite huolehtia korjausten aikaisesta melun ja epäpuhtauksien poistamisesta, kun kysymyksessä on kohde, jossa toimitaan korjausten aikana.

Terveydensuojeluviranomaisella on ohjaus ja neuvonta velvollisuus ja hyvään hallintokulttuuriin kuuluu, ettei asianosaisille aiheutettaisi turhia ja ylimääräisiä kustannuksia. Valvonnan tueksi tulisi saada riittävä ajoissa ohjeita ja koulutusta liittyen terveyshaitan kokonaisarvioinnin toteuttamiseen.

Muilta osin yhdistyksellä ei ole huomautettavaa luonnoksiin.

Maritta Valtonen
puheenjohtaja

maritta.valtonen@pp.inet.fi
Peltotie 15 B
54100 Joutseno
p. 040 500 3756

Saana Laakkonen
sihteeri

laakkonen.saana@gmail.com
p. 044 558 4508